

नेपाल सरकार
सिंचाइ मन्त्रालय

सिंचाइ विभाग

र

कन्काई जल उपभोक्ता संस्था
विचको

सिंचाइ व्यवस्थापन
हस्तान्तरण सम्झौता-पत्र

२०६६

नेपाल सरकार
सिंचाइ मन्त्रालय

सिंचाइ विभाग

र

कन्काइ जल उपभोक्ता संस्था
बिचको

सम्भौता-पत्र

सिंचाइ व्यवस्थापन
हस्तान्तरण सम्भौता-पत्र

२०६६

सम्झौता-पत्र

जलस्रोत ऐन, २०४९ को दफा ११, सिंचाइ नियमावली, २०५६, सिंचाइ नीति, २०६०, जलस्रोत नियमावली, २०५० तथा जलस्रोत रणनीति, २०५९ र राष्ट्रिय जल योजना, २०६२ समेतको उद्देश्य र दिएको अख्तियारीलाई विचार गर्दै,

यस कन्काई सिंचाइ प्रणालीको विकास तथा व्यवस्थापन कार्य अझ बढि प्रभावकारी, समन्यायिक र दिगो रुपमा संचालन गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारद्वारा संचालनमा रहेको यस कन्काई सिंचाइ प्रणाली जलउपभोक्ता संस्थालाई हस्तान्तरण गर्न तथा बुझिलिनका लागि देहायका सर्तको अधिनमा रही विभाग र संस्था तयार भएको अवस्थालाई समेत मध्यनजर गर्दै,

नेपाल सरकार, सिंचाइ मन्त्रालय, सिंचाइ विभाग (यसपछि "विभाग" भनिएको) र भापा जिल्लामा संचालन भैरहेको कन्काई सिंचाइ प्रणालीको जल उपभोक्ता संस्था (यसपछि "संस्था" भनिएको) बीचमा तल उल्लेखित साक्षीका रोहवरमा विभाग र संस्थाका बीच यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गरी एक/एक प्रति बुझी लियौं दियौं ।

१. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा

- क) "विभाग" भन्नाले सिंचाइ विभागलाई जनाउदछ तथा यस शब्दले यस विभाग अन्तर्गतका सम्बन्धित कार्यालयलाई समेत सम्झनु पर्दछ ।
- ख) "सिंचाइ प्रणाली" भन्नाले कन्काई सिंचाइ प्रणाली, गौडे, भापालाई सम्झनु पर्दछ ।
- ग) "कार्य योजना" भन्नाले "अति आवश्यक संरचना सुधार (ESI) र संस्थागत विकास कार्य सम्पन्न गर्न तयार पारिएको कार्य सूचि सम्झनु पर्दछ ।
- घ) "जल उपभोक्ता संस्था" भन्नाले सिंचाइ प्रणालीका लागि दर्ता भएको जल उपभोक्ता संस्था सम्झनु पर्दछ ।
- ङ) "उपभोक्ता" भन्नाले सिंचाइ प्रणालीबाट सेवा उपभोग गर्ने किसान सम्झनु पर्दछ ।
- च) "प्रणाली समन्वय समिति" भन्नाले दफा नं. २ अनुसार गठन भएको समिति सम्झनु पर्दछ ।
- छ) "मुल नहर" भन्नाले मुल नहर तथा सो का संरचनाहरु जस्तै HR/CR, Culvet, outlet आदी समेत सम्झनु पर्दछ ।
- ज) "अति आवश्यक संरचना सुधार" भन्नाले नहर हस्तान्तरण पश्चात संचालन योग्य बनाउन नगरी नहुने सुधार कार्य भन्ने सम्झनु पर्दछ ।
- झ) "मर्मत संभार" भन्नाले सालवसाली नहर संचालन योग्य बनाउन गर्नु पर्ने नहर तथा संरचनाहरु दुरुस्त राख्ने कार्य सम्झनु पर्दछ ।

२. सिंचाइ प्रणालीको संक्षिप्त विवरण

एशियाली विकास बैङ्कको ऋण सहयोगमा सन् १९७० मा कन्काई सिंचाइ प्रणालीको निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिएको थियो । यसको निर्माण कार्य दुई चरण सम्पन्न गरिएको थियो । ५००० हेक्टरमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका निम्ति प्रथम चरण सन् १९७१ बाट शुरु भई सन् १९८१ मा सम्पन्न भएको थियो । ३००० हेक्टर सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका लागि सन् १९८१ मा शुरु भएको द्वितीय चरणको कार्य २००० हेक्टर मात्र सीमित भई सन् १९९१ मा सम्पन्न भएको थियो । बाँकी रहन गएको १००० हेक्टर कमाण्ड क्षेत्रमा अझै पनि संरचना निर्माण हुन सकेको छैन । यस प्रणालीको १२६ मीटर चौडाई भएको Diversion Weir भएको एउटा

हेडवर्क्स र गेगर बालुवा (Sediment) नहरमा प्रवेश नहोस् भन्नका लागि सेटलिड बेसिन रहेका छन् । मूल नहरको क्षमता १० क्यूमेक र ११.५ कि.मी.सम्म लाईनिड नहर रहेको छ । यसमा २१ वटा शाखा नहर छन् र जसमध्ये केवल १७ वटा मात्र प्रशाखा तहमा विकास गरिएका छन् र बाँकी ५ वटा शाखाहरुको विकास हुन सकेको छैन । यस प्रणालीमा ५४ वटा उपशाखा र २०६ वटा प्रशाखा नहरहरु रहेका छन् । यसमा १४५ वटा प्रशाखा, २१ वटा शाखा र एउटा मूल समिति सहितको जल उपभोक्ता संस्था रहेको छ । कमाण्ड एरिया भित्र सतासीधाम, शिवगंज, पाँचगाछी, महाभारा, धरमपुर, तोपगाछी र बैगुन्धुरा गरी सात वटा गा.वि.सहरु रहेका छन् ।

३. प्रणाली समन्वय समितिको गठन (SCC)

यस सम्झौताको बुदा नं. १ को च मा उल्लेखित समिति निम्नानुसार गठन हुनेछ ।

३.१ समितिको गठन

१. डिभिजन प्रमुख, पु.सि.वि.डि.नं.,१	अध्यक्ष
२. जिल्ला विकास समितिको प्रतिनिधि-	सदस्य
३. जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिनिधि-	सदस्य
४. ज.उ.स. प्रतिनिधि-	सदस्य
५. ज.उ.स. प्रतिनिधि -	सदस्य
६. ज.उ.स. प्रतिनिधि -	सदस्य
७. ज.उ.स. मूल समितिको सचिव-	सदस्य सचिव

३.२ काम कर्तव्य र अधिकार

यस समितिको देहाय बमोजिमको काम कर्तव्य र अधिकार हुनेछ ।

- (क) कम्पोनेन्ट “डी” को कृषि उत्पादन सम्बन्धी कार्यक्रमको समन्वय गर्ने
- (ख) स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम र सम्झौता पत्रमा उल्लेख भए अनुसारको ज.उ.स.ले नगद वा श्रम वा जिन्सी वाट पुर्‍याउने योगदानको स्वीकृति ।
- (ग) संचालन र मर्मत सम्भार वार्षिक कार्य योजनाको स्वीकृति ।
- (घ) सहमति भए अनुसार कार्य भए नभएको विषयमा सुनिश्चित गर्ने ।
- (ङ) अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदनहरुको स्वीकृति गर्ने ।

४. हस्तान्तरण हुने सिंचाइ प्रणाली र कार्य क्षेत्र:

- ४.१ यो सम्झौता अन्तर्गत कन्काई सिंचाइ प्रणालीको मूल नहर र हेड वर्क्सको जिम्मा विभागको हुने छ । सो भन्दा तलका शाखा/प्रशाखा नहरहरुको सम्पूर्ण जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।
- ४.२ मूल नहर र हेड वर्क्सको मर्मत संभार र संचालनका लागि लाग्ने खर्च विभागले व्यहोर्ने छ । मूल नहर भन्दा तलका सिंचाइका संरचनाहरु शाखा/प्रशाखा नहर र अन्य संरचनाहरुको मर्मत संभार र संचालनका लागि लाग्ने खर्च संस्थाले व्यहोर्ने छ ।
- ४.३ यो सम्झौता अन्तर्गतको सिंचित क्षेत्र ७००० हे. रहने छ । विष्कृत अध्ययन तथा सर्वेक्षण पश्चात यसको सिंचित क्षेत्रफल पुनः यकिन गरि निर्धारण गर्न सकिने छ ।

५. सिंचाइ प्रणालीको हस्तान्तरण :

- ५.१ यस सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका प्रकृयाहरु

क) सम्पत्तिको लगत (Assets Inventory) र सम्पत्ती व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने ।

ख) सिंचाइ संरचनाको अवस्थाको लेखा जोखा गर्ने ।

ग) मेसिन तथा उपकरणको लगत तयार गर्ने ।

हस्तान्तरण सम्झौता सम्पन्न भए पश्चात सिंचाइ प्रणाली (शाखा र प्रशाखा नहर) मा अति आवश्यक संरचना सुधार (ESI) तथा अन्य कार्य गरिने छ ।

५.२ बुदा नं. ५.१ बमोजिमको कार्य जनसहभागिता मुलक पद्धति अनुसार सहमतिका आधारमा संस्था र सिंचाइ विभागले कार्य संचालन गर्ने छन् ।

६. संस्था संचालन कार्यविधि

६.१ संस्था कन्काई सिंचाइ प्रणाली जलउपभोक्ता संस्थाको विधानको अधिनमा रही एउटा स्वनियमित, स्वशासित, स्वचालित, स्वसहयोगी, स्वश्रोत संकलक तथा परिचालक र स्वनियन्त्रित संस्थाको रुपमा संचालन हुनेछ र विभागले संस्थालाई सहयात्रीका रुपमा अंगिकार गर्दै सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरणका क्रियाकलापहरु संचालन गरिने छन् ।

६.२ सिंचित क्षेत्र भित्र जग्गा भएका उपभोक्ताहरु मध्ये जग्गा धनी, मोहीयानी लागेको जग्गाको हकमा मोही, करार बमोजिम जग्गा कमाउनेको हकमा जग्गा धनीले तोकेको प्रतिनिधि र सो बाहेक अन्य किसिमका जग्गाहरु खेति प्रयोजनका लागि उपभोग गरी रहेकाको हकमा सम्बन्धीत गा.वि.स. को सिफारिस सहितको यस्तो व्यक्ति संस्थाको साधारण सदस्य रहेन छन् । संस्थाको सदस्यको नामावली अनुसूचि १ बमोजिम हुनेछ र जग्गा धनीले जग्गा विक्री वितरण गरी आएमा साविकको जग्गा धनीको नाम स्वतः अनुसूचिबाट हट्ने छ र नयाँ जग्गा धनीको नाम रहनेछ ।

६.३ संस्थाको संचालन र सम्पूर्ण कार्यविधि बुदा नं. ६.१ अनुसारको विधानमा निर्धारण भएबमोजिम नै हुनेछ ।

६.४ संस्था आफ्नो क्षेत्र भित्र नहर प्रणालीको संचालन र व्यवस्थापन गर्न गराउन मुल समिति, शाखा समितिहरु र प्रशाखा समितिहरु संस्थाको विधान अनुसार पूर्ण रुपले अधिकार प्राप्त र जिम्मेवार संस्था रहने छ ।

६.५ संस्था पूर्ण रुपले संस्थाको साधारण सभा प्रति जवाफदेही हुने छ र यसले विभिन्न तहका समितिहरु मार्फत उनिहरु विच समन्वयात्मक तरिकाले काम गर्ने छ ।

६.६ संस्था आफ्नो क्षेत्र भित्रको जल उपभोक्ताहरुबाट सेवा शुल्क असुल गर्न पुर्ण जवाफदेही हुनेछ । असुल भएको सेवा शुल्कको रकम सिंचाइ नियमावली २०५६, अनुसूचि ३ अनुसार सम्पूर्ण रकमको १०% नेपाल सरकारको राजश्व कोषमा, ८०% संस्थाको कोषमा र १०% प्रचलित कानून अनुसार हुने छ ।

६.७ संस्थाले प्रत्येक छ महिनामा आम्दानी खर्चको विवरण तयार पारी सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालय मार्फत विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

६.८ संस्थाको आर्थिक कारोबारको लेखापरिक्षण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महिना भित्र सम्पन्न गरि सो को प्रतिवेदन सिंचाइ कार्यालयमा पठाइसक्नु पर्ने छ ।

७. लेखापरिक्षण र सार्वजनिक प्रकाशन:

- ७.१ संस्थाले लेखापरिक्षण सहितको आर्थिक विवरण स्थानिय पत्र पत्रिकामा प्रकाशन गरी वा एफ.एम. रेडियोद्वारा समेत सूचना जारी गरी सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।
- ७.२ संस्थाको हिसाव किताव विवरण हरेक चौमासिकको कम्तीमा १५ दिन संस्थाका सदस्यहरुको निरिक्षणको लागि खुला गर्नुपर्नेछ ।

८. नहर संचालन सम्बन्धी व्यवस्था :

- ८.१ यस प्रणाली र अन्तर्गत पर्ने शाखा प्रशाखा नहरहरु तोकिएको समयमा निर्धारित पालो अनुसार संचालन हुनेछ ।
- ८.२ संचालनको पालो तथा पानीको वितरण पानी उपलब्धता र बाली पात्रोको आधारमा विभिन्न बाली (बर्षे, हिउदे, चैते) का लागि सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराइने छ । र यस सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन (Hydrological Assessment) गरी सोको आधारमा प्रत्येक बालीमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- ८.३ प्रत्येक वर्ष संस्था र सिंचाइ कार्यालयले संयुक्त छलफल गरी नहर संचालनको पालोको तालिका/तरिका कन्काई मुल नहरमा उपलब्ध पानीको परिमाणलाई समन्यायिक ढंगले तर्जुमा गरी जल उपभोक्ताहरु विच वितरण गर्ने आधारहरु निर्धारण गरिने छ । निर्धारित पालो सम्बन्धी जानकारी प्रत्येक सिजनमा नहर खुल्नु भन्दा ७ दिन अगावै संस्था मार्फत सार्वजनिक सुचना प्रकाशित गरिने छ ।
- ८.४ पानीको उपलब्धता अनुसार बाली विविधिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।
- ८.५ मूल नहर र सो भन्दा माथिका संरचनाहरुको संचालनको अधिकार तथा दायित्व सम्पूर्ण रुपले विभागमा रहने छ ।
- ८.६ मूल नहर भन्दा तलको नहर प्रणालीको संचालन सम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारी संस्थामा रहने छ ।
- ८.७ कुनै दैवी प्रकोप वा अन्य कारणहरुमा खासगरी नहर मर्मतसंभार गर्नु परेका कारणले सिंचाइ सेवामा निरन्तरता हुन नसक्ने परिस्थिति सृजना भएमा विभाग तथा संस्थाले संयुक्त रुपमा सहकार्य गरी सो समस्याको यथोचित निकास दिने छन ।
- ८.८ संस्थाको सहयोग, सहकार्य र समन्वय मार्फत जल व्यवस्थापनमा विशष जोड दिइने छ ।

९. संस्थाको अधिकार तथा दायित्व :

- ९.१ तोकिएको हदसम्मको पानी प्राप्त गर्ने र निर्धारित तालिका अनुसार यथोचित र समन्यायिक तरिकाले सेवा वितरण गर्ने अधिकार र दायित्व संस्थाको हुनेछ ।
- ९.२ शाखा नहर र सो अन्तर्गतका नहरको संचालन तथा व्यवस्थापन संस्थामा हस्तान्तरण भएपछि उल्लेखित नहर प्रणालीको रेखदेख तथा मर्मत संभारको सम्पूर्ण जिम्मेवारी संस्थामा हुने छ ।
- ९.३ तोकिएको हदसम्मको पानी प्राप्त गर्ने र प्राप्त पानीलाई समायोचित र यथोचित तवरले जल उपभोक्ताहरुलाई वितरण गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ । यस्तो वितरणको विधि बुदा नं. ८.२ मा उल्लेखित विधि

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

र स्पष्ट रूपले संस्थाको साधारण सभाबाट पारित मापदण्डको आधारमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ र सो कार्यको प्रगति विवरण सिंचाइ कार्यालयमा प्रत्येक आ.व. समाप्त भएको एक महीना भित्र अनिवार्य रूपले पेशगर्नु पर्नेछ ।

- ९.४ संस्थाको विधान बमोजिम सिफासिङ गरी सिंचाइ नियमावली २०५६ नियम २६ अन्तरगतको सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिले निर्धारण गरेको सेवा शुल्क र संस्थाको साधारण सभाले निर्धारण गरेको अन्य शुल्कको असुली गर्ने दायित्व पनि संस्थाको हुनेछ ।
- ९.५ बुदा नं. ९.४ उल्लेख भएको रकम बाहेक अन्य श्रोत संकलन गरी संस्थाले आपतकालिन कोषको स्थापना र संचालन संस्थाले गर्न सक्ने छ ।
- ९.६ हस्तान्तरण गरिएको साधन, उपकरण तथा भवनहरूको मर्मत, संभार तथा सुरक्षा र संरचनाहरूको सुरक्षा गर्ने दायित्व संस्थामा रहने छ । सो को संचालनका लागि सिंचाइ कार्यालयले संचालन कार्यविधि बनाउने छ । सो संचालन विधि अनुसार साधन र उपकरणहरूको उपयोग र संचालन संस्थाले गर्नु पर्ने छ ।
- ९.७ हस्तान्तरण गरिएका नहर प्रणाली कुनै दैवी प्रकोपको कारणले संस्थाले आफ्नो स्रोतबाट मर्मत संभार गर्न नसक्ने गरी विग्रे वा नासिएमा विभागले संस्थासंग सहकार्य गरी पुर्नस्थापनाको हदसम्म मर्मत संभार गर्न सकिने छ ।
- ९.८ संस्थाले वार्षिक मर्मत कार्यक्रम वा कार्ययोजना वार्षिक साधारण सभाबाट पारित गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने छ ।
- ९.९ मानिस र घरपालुवा जनावरबाट गरिएको क्षतिको मर्मत संभारको जिम्मेवारी संस्थामा रहने छ ।
- ९.१० मर्मत संभार तथा संचालन बाहेक नहर प्रणालीको डिजाईन संरचनामा कुनै किसिमको हेरफेर सिंचाइ विभागको पूर्व स्वीकृति बेगर संस्थाले गर्न पाउने छैन ।

१०. विभागको अधिकार तथा दायित्व

- १०.१ नहर प्रणाली उचित रूपमा संचालित अवस्थामा हस्तान्तरण गर्नु विभागको दायित्व हुनेछ । अति आवश्यक संरचना सुधारको कार्यान्वयन, संयुक्त रूपमा सिंचाइ कार्यालय र संस्थाले गर्नु पर्नेछ ।
- १०.२ विभागले मुहानमा पानीको उपलब्धता अनुसार सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउने छ ।
- १०.३ मर्मत संभार सहि तरिकाबाट नगरेमा वा सेवा शुल्क नतिरेमा विभागले पानी वितरण रोक्का गर्न सक्नेछ ।

११. अनुगमन तथा निरीक्षण :

- ११.१ विभागले संस्थाको कार्ययोजना अनुसार काम भए नभएको सम्बन्धमा संयुक्त निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नेछ ।
- ११.२ संस्थाको हिसाबकिताव र खाताहरू विभागले निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।
- ११.३ निरीक्षण तथा अनुगमनबाट उद्देश्य अनुरूपको कार्य संस्थाले गरेको नपाइएमा विभागले संस्थालाई आवश्यक सल्लाह सुझाव दिन सक्नेछ ।

१२. सेवा शुल्क निर्धारण र असुली सम्बन्धी व्यवस्था :

52

- १२.१ सिंचाइ नियमावली, २०५६ को नियम २६ बमोजिमको सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिले सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण गर्नेछ ।
- १२.२ संस्थाले सिंचाइ सेवा शुल्क सिफारिस गर्दा संस्थाको प्रतिनिधि र विभागको प्राविधिक रहेको एक समिति गठन गरी उल्लेखित समितिले सिफारिस गरेको सिंचाइ सेवा शुल्क दररेट संस्थाको साधारण सभाबाट पारित गरी अनुमोदनका लागि सेवा शुल्क निर्धारण समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- १२.३ सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण गर्दा नहर प्रणाली भित्रका नहरहरु संचालन तथा मर्मत सम्भार तथा प्रशासनिक खर्च व्यहोर्न सकिने गरी निर्धारण गरिएको रकमको आधारमा गरिने छ ।
- १२.४ यसरी निर्धारण गरिएको सिंचाइ सेवा शुल्क मध्ये ८० प्रतिशत आफुसंग राखी बाँकी २० प्रतिशत रकम सिंचाइ नियमावली २०५६, अनुसूचि ३ अनुसार सम्पूर्ण रकमको १०% नेपाल सरकारको राजश्व कोषमा र १०% प्रचलित कानून अनुसार हुने छ । यो रकम चैत्र मसान्त भित्र संस्थाले अनिवार्य रुपमा जम्मा गरिसक्नु पर्ने छ । साथै, हरेक चौमासिकको सिंचाइ सेवा शुल्क असुलिको विवरण सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालयमा नियमित पठाउनु पर्नेछ ।
- १२.५ सेवा शुल्क वापतको बक्यौता रकम नबुझाएमा सो बक्यौता रकम असुलउपर गर्ने दायित्व संस्थाको हुनेछ । यस कार्यमा सिंचाइ विभागले समेत आवश्यक सहयोग गर्नेछ ।
- १२.६ सेवा शुल्क नबुझाउने उपभोक्तालाई सेवा निलम्बन गर्ने, जग्गा किनवेच रोक्काको लागि विभाग तथा सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउने र बक्यौता उठाउन सामाजिक दबाव सृजना गर्ने कार्यसमेत संस्थाले गर्नुपर्ने छ ।

१३. प्राविधिक गुणस्तर तथा सहायता सम्बन्धी व्यवस्था :

नहर प्रणाली तथा सम्बन्धित संरचनाहरुको निर्माणको प्राविधिक गुणस्तर कायम गर्ने तथा संस्थालाई आवश्यक परेको बखत प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी विभागको हुनेछ ।

१४. कार्यविधि र प्रशिक्षण सम्बन्धी व्यवस्था :

- १४.१ जल व्यवस्थापन तथा सेवा शुल्क असुली कामलाई सुचारु तथा सुव्यवस्थित किसिमले संचालन गर्न गराउनको लागी विभागले सिंचाइ प्रणाली निर्माण भए बमोजिम एलाइन्मेन्ट र कमाण्ड एरियामा देखाइएको जग्गा र जग्गाधनीहरुको सूचि एक एक प्रति संस्थालाई विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

तर, उपरोक्त बमोजिमको विवरण उपलब्ध गराई दिएपछि जग्गा र जग्गाधनीमा हुने कुनै किसिमको हेरफेरलाई अध्यावधिक गरी राख्ने जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ । यस सम्बन्धमा कुनै किसिमको प्राविधिक सहयोगको आवश्यकता भएमा विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

- १४.२ संस्थाको संस्थागत विकासका क्रियाकलापहरुलाई सुचारु रुपले संचालन गर्न आवश्यक पर्ने लेखा, कानून तथा प्रशासकीय काम सम्बन्धी प्रशिक्षण संस्थाले तोकेको सदस्य वा पदाधिकारीलाई दिने दिलाउने व्यवस्था विभागले गर्नेछ । यस अन्तर्गत विभिन्न निर्णय प्रकृया, सहभागिता, विवाद समाधान, सेवा शुल्क

असुलि, कार्य योजना निर्माण आदि जस्ता कार्य गर्न सक्षम बनाउने प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु पर्नेछन् ।

१४.३ यस प्रकारका प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानीय गैह्र सरकारी संस्था, स्थानीय निकाय र स्थानीय श्रोतव्यक्ति लाई अधिकतम मात्रामा संलग्न गराउन सकिने छ ।

१५. कार्य संचालन सम्बन्धि व्यवस्था :

१५.१ संस्थाको केन्द्रियस्तरमा कार्यालय संचालनको लागि आवश्यक न्युनतम भौतिक साधन विभागले उपलब्ध गराउनेछ ।

१५.२ संस्थाका पदाधिकारीहरु, सदस्यहरु र आम किसानहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि ज.उ.स.को क्षमता अभिवृद्धि कार्य योजना अनुसूची १० मा राखिएको छ ।

१६. जनसहभागिता :

१६.१ अति आवश्यक संरचना सुधार कार्यका लागि अन्तिम रुपमा तयार पारिएको र प्रणाली समन्वय समितिबाट स्विकृत भएको अति आवश्यक संरचना सुधार कार्य (ESI) कार्य योजनाको कुल लागतको १० प्रतिशत बराबरको श्रम, जिन्सी र नगद संस्थाले योगदान गर्नु पर्ने छ ।

१७. कार्यक्रम कार्यान्वयन ढाँचा

१७.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन हरेक शाखामा कार्य शुरु भएपछि ३ वर्ष सम्म जारी रहने छ ।

१७.२ दुई वर्ष भित्र सबै शाखा नहरहरुमा कार्यक्रम शुरु गरि सक्नुपर्ने छ ।

१८. विवादको समाधान :

१८.१ यो सम्झौता कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा दुवै पक्षको आपसी सहमतिद्वारा समाधान गरिनेछ ।

१८.२ आपसी सहमतिद्वारा समाधान हुन नसकेमा दुवै पक्षको तर्फबाट एक एक जना मध्यस्थ नियुक्त गरी त्यसरी नियुक्त भएका मध्यस्थहरुबाट एक जना प्रमुख मध्यस्थ नियुक्त गरी तीन सदस्यीय मध्यस्थ ट्राईबुनलद्वारा मध्यस्थता ऐन, २०५५ अनुसार विवाद समाधान गरिनेछ ।

१९. सम्झौताको अन्त्य :

१९.१ यो सम्झौताको अवधी प्रणाली हस्तान्तरण भएको मितिबाट २० वर्षसम्म कायम रहने छ र दुवै पक्षको सहमतिले संशोधन, हेरफेर वा म्याद थप हुन सक्नेछ ।

१९.२ यस सम्झौतामा भएको कुसमा यसै वमोजिम र यसमा उल्लेख नभएको कुराको हकमा जलस्रोत ऐन, २०४९, सिंचाइ नियमावली, २०५६, जलस्रोत नियमावली, २०५० र सिंचाइ नीति, २०६०, सिंचाइ रणनीति २०५९, राष्ट्रिय जल योजना २०६२ र अन्य सम्बन्धीत प्रचलित कानुन वमोजिम हुनेछ ।

२०. सिंचाइ प्रणाली हस्तान्तरण संबन्धि प्रतिवन्धात्मक सर्तहरु :

- २०.१ हस्तान्तरित संरचना धितो बन्धकमा राख्न वा बेचविखन, दानदातव्य, सट्टापट्टा वा सम्भौता वा अन्य कुनैपनि प्रकारले हक छाडी अन्य कसैलाई हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन।
- २०.२ संरचना नास्न, विगान्न वा अदल बदल गर्न पाइने छैन। तर सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालयको पूर्व स्वीकृतिमा आवश्यक मर्मत तथा सम्भार गर्ने प्रयोजनको लागि अदलबदल गर्न र पुनः प्रयोग गर्न नसकिने यन्त्र उपकरण लगायतका त्यसै राख्दा विगान्न, नासिन सक्ने खालका अन्य बस्तु बेच विखन वा अन्य कुनै तरिकाले हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ। सो कार्य गर्दा प्रचलित कानून वमोजिम गर्नु पर्ने छ।
- २०.३ सिंचाइको पानीमा कमी आउने वा पानीको गुणस्तरमा हास आउने कुनैपनि प्रकारको क्रियाकलाप गर्न पाइने छैन।
- २०.४ अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थालाई संचालनको जिम्मा दिन पाइने छैन।
- २०.५ माथि उल्लेख गरिएका प्रतिबन्धात्मक सर्तहरु तथा संस्थाको विधान विपरित कार्य भएमा विभागले ज.उ.स.को कार्यकारिणी समितिलाई निलम्बन लगायत विघटन सम्मका कारवाहीहरु चलाउनका निम्ती संस्थाको साधारण सभा मार्फत पहल गर्ने छ। सो साधारण सभा पनि सो कारवाही चलाउन सक्रिय नभएमा विभागले सिंचाइ नियमावली २०५६ अनुसार कारवाही चलाउने छ।

उपभोक्ता संस्थाका तर्फबाट

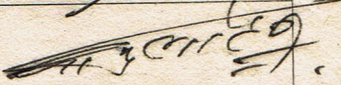
सिंचाइ विभागको तर्फबाट

टंकनाथ ढुंगेल
अध्यक्ष

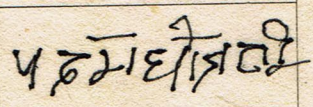
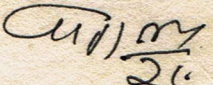
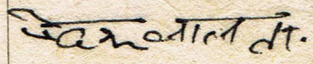
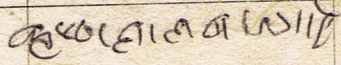
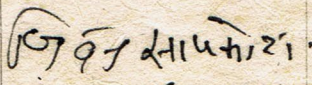
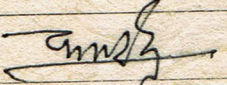
मधुसुददन पौडेल
महानिर्देशक

साक्षीहरु :

१.नेपाल सरकार, सिंचाइ विभागको तर्फबाट				
क्र.सं	नाम	पद	कार्यालय	हस्ताक्षर
१.	श्री अनिलकुमार पोखरेल	उप महा निर्देशक	सिंचाइ विभाग	
२	श्री निरन्जनदेव पाण्डे	आयोजना निर्देशक	सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना	

३	श्री कमल रेग्मी	क्षेत्रीय निर्देशक	पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय सिंचाई निर्देशनालय	
४	श्री बासुदेव लोहनी	सि.डि.इ.	सिंचाई तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना	
५	श्री देवराज निरौला	सि.डि.इ.	सिंचाई विभाग	

उपभोक्ता संस्थाका तर्फबाट साक्षीहरु :

१.	श्री पदमध्वज राई	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-०	
२.	श्री मणि प्रसाद खड्का	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१	
३	श्री भागवत ताजपुरीया	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-२	
४	श्री भरत कुमार सिटौला	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-३	
५.	श्री लक्ष्मी प्रसाद गुरागाई	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-४	
६.	श्री फागुलाल राजवंसी	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-५	
७.	श्री पेट्रु लाल ताजपुरीया	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-६	
८.	श्री गोपाल प्रसाद ताजपुरीया	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-७	
९.	श्री फडिन्द्र दुङ्गेल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-८	
१०.	श्री कृष्णलाल वजगाई	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-९	
११.	श्री जिवन सापकोटा	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१०	
१२.	श्री चन्द्र प्रसाद राई	शाखा समितिका	एस-११	

१३.	श्री दुर्गाप्रसाद काफ़ले	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१२	दुर्गाप्रसाद काफ़ले
१४.	श्री लय प्रसाद गौतम	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१३	ली.प्र.ग.
१५.	श्री मेदनी प्रसाद खरेल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१४	मेदनी प्रसाद खरेल
१६.	श्री तोर्ण बहादुर कार्की	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१५	तोर्ण बहादुर कार्की
१७.	श्री छत्रपति दाहाल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१६	छत्रपति दाहाल
१८.	श्री धन बहादुर वस्नेत	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१७	धन बहादुर वस्नेत
१९.	श्री राजन बराल	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१८	राजन बराल
२०.	श्री उपेन्द्र निरौला	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-१९	उपेन्द्र निरौला
२१.	श्री घनश्याम तिमसीना	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-२०	घनश्याम तिमसीना
२२.	श्री सोमनाथ घिमिरे	शाखा समितिका अध्यक्ष	एस-२१	सोमनाथ घिमिरे

जउस मूलसमिति तर्फबाट

२३	श्रीराम बहादुर राई	उपाध्यक्ष	जउस मूलसमिति	श्रीराम बहादुर राई
२४	श्री सतानु सिंह राजवंशी	सचिव	जउस मूलसमिति	सतानु सिंह राजवंशी
२५	श्री गोपाल भट्टराई	कोषाध्यक्ष	जउस मूलसमिति	गोपाल भट्टराई

अन्य तथा स्थानीय निकायका तर्फबाट

२६.	श्री विष्णु प्रसाद खतिवडा	अध्यक्ष	राष्ट्रिय सिंचाइ जल उपभोक्ता	विष्णु प्रसाद खतिवडा
-----	---------------------------	---------	---------------------------------	----------------------

			महासंघ,भापा	
२७.	श्री पुण सम्सेर कुवर	सचिव	पाचगाछी गा.वि.स.	
२८.	श्री दिल बहादुर खवास	सचिव	धरमपुर गा.वि.स.	
२९.	श्री गंगा प्रसाद भट्टराई	सचिव	शिवगंज गा.वि.स.	
३०.	श्री टिकाप्रसाद पौडेल	सचिव	बैगुन्धुरा गा.वि.स.	
३१.	श्री विरेन्द्र खडका	सचिव	तोपगाछी गा.वि.स.	
३२.	श्री राम प्रसाद उप्रेति	सचिव	महाभारा गा.वि.स.	
३३.	श्री छत्रबाबु ओझा	सचिव	सतासीधाम गा.वि.स.	

इति सम्बत २०६६ साल मंसीर महिना २२ गते २ रोज शुभम् ।

अनुसूचि १: जल उपभोक्ता संस्थाका सदस्यको नामावली

अनुसूचि २: सिंचाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण कानुनी दस्तावेजहरु

अनुसूचि ३: कन्काई सिंचाई प्रणालीका सम्पत्ति संबन्धि विवरण

अनुसूचि ४: रेपिड एप्रेजल प्रतिवेदन

अनुसूचि ५: अति आवश्यक संरचना सुधार कार्यको (ESI) को अनुमानित लागत, विवरण तथा स्थान

अनुसूचि ६: हस्तान्तरण हुने सार्वजनिक सम्पतिहरुको विवरण

अनुसूचि ७: त्रिवर्षे कार्य योजना (Schedule of Project Implementation with 3 years action plan)

अनुसूचि ८: सिंचाई सेवा वितरण विवरण फरमेड र अन्य विवरण तथा निर्णयहरु

अनुसूचि ९: हस्तान्तरित सार्वजनिक सम्पतिहरुको उपयोग तथा संचालन कार्यविधि, २०६६

अनुसूचि १० : जल उपभोक्ता संस्थाका लागि संस्थागत विकास कार्य योजना (Institutional Development Action Plan for WUA)

